

Täysistunto

Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08

5. Hallituksen esitys eduskunnalle korkovähennysrajoitusta koskevan sääntelyn muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 150/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.18 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kysymys EU:n direktiivin edellyttämistä uusista korkovähennysrajoituksista, jotka on säädettävä voimaan vuoden 2019 alusta alkaen. Alkuperäiset direktiivin pakottamat korkorajoitukset tulivat voimaan vuoden 2014 alusta.

Valtiovarainvaliokunnan mietintöön sisältyy yksi pykälämuutos. Se koskee elinkeinoverolain 18 b §:n 5 momenttia, jossa on kysymys tasevertailua koskevasta sääntelystä. Tämä sääntely on erittäin tärkeää monille suomalaisille kansainvälisille suurille vientiyrityksille, koska se mahdollistaa korkovähennysten tekemisen. Verojaoston asiantuntijakuulemisessa kävi selväksi, että ehdotettu tasevertailumalli ei ole toimiva. Se aiheuttaisi käytännössä lähes ylivoimaista työtä ja suuria kustannuksia silloin, kun konserniin kuuluu laaja joukko ulkomaisia yhtiöitä ja vertailtavat taseet on laadittu eri menetelmällä. Vertailun täytyy olla mahdollinen myös käytännössä. Hallituksen ehdottaman säännöksen mukaan tasevertailu olisi voitu tehdä vain, jos verovelvollinen olisi esittänyt vahvistetun konsernitaseen sellaisena kuin se olisi, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin verovelvollisen tase. Tämä tarkoittaa sitä, että konsernitase olisi jouduttu laatimaan kirjanpitolain mukaisena. Tehdyn pykälämuutoksen mukaan on mahdollista, että verovelvollinen esittää oman taseensa sellaisena kuin se olisi ollut, jos se olisi laadittu käyttäen samaa säännöstöä kuin konsernitase, toisin sanoen IFRS-standardin mukaisena.

Todettakoon nyt vielä selvyiden vuoksi, että nykyisen säännösten mukaan verovelvollisen taseen ja konsernitaseen, johon verovelvollisen tasetta verrataan, ei tarvitse olla saman säännösten mukaan laadittu. Uudistetun direktiivin mukaan sen sijaan taseiden, joita verrataan, tulee olla laadittu saman kirjanpitostandardin mukaan.

Valiokunta on mietinnössään myös selvittänyt vanhoja, ennen 17.6.2016 otettuja lainoja koskevaa siirtymäsäännöstä. Tämä päivämäärä tulee siis tuolta direktiivistä. Asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin huomiota hallituksen esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin, joissa edellytetään, että laina on myös nostettu ennen 17.6.2016. Tulkintaa pidettiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

säännöksen tarkoituksen vastaisena, koska etenkin pitkäkestoisissa hankkeissa lainaa ei tyypillisesti nosteta kerralla vaan useassa erässä. Valiokunta toteaa, että siirtymäsäännöksen on tarkoitettu soveltuvan lainoihin, joista on sovittu sitovasti ja jotka olisi voitu nostaa viimeistään 17.6.2016. Se seikka sinänsä, että jokin lainaerä nostetaan tuota ajankohtaa myöhemmin, ei siis ole esteenä säännöksen soveltamiselle ja nettokorkomenojen jäämiselle korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle. Vastaavasti jos lainasopimus on tehty ennen 17.6.2016, se täyttää vanhoja lainoja koskevan siirtymäsäännöksen soveltamisedellytykset, vaikka laina sittemmin nostettaisiin kokonaisuudessaan 17.6.2016 jälkeen.

Direktiivi antaa mahdollisuuden rajata korkovähennysrajoituksen soveltamisalan ulkopuolelle lainat, joilla rahoitetaan pitkän aikavälin julkisia infrastruktuurihankkeita. Edellytyksenä on muun muassa se, että hankkeella tuotetaan, kehitetään, käytetään ja/tai ylläpidetään laajamittaista yleisen edun mukaista omaisuutta. Hallituksen esitykseen ei sisälly yleistä infrastruktuurihankkeita koskevaa poikkeusta. Ainoastaan sosiaalinen asuntotuotanto on rajattu korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Tähän ovat vaikuttaneet asiaan liittyvät valtiontukinäkökohdat. Infrastruktuurihankkeissa ei ole yleensä kysymys etuhyteyslainoista. Hankkeet ovat tämän vuoksi jääneet yleensä tähän asti korkovähennysrajoitusten soveltamisalan ulkopuolelle. Koska rajoitukset nyt laajenevat kosemaan myös ulkoisia korkoja, mittavaa lainarahoitusta edellyttävien hankkeiden asema muuttuu. Tämä nostaa rahoituskustannuksia ja vaikeuttaa hankkeiden toteutusta, jos poikkeuksen soveltamisalaa ei kyetä laajentamaan.

Valiokunta pitää, arvoisa puhemies, tärkeänä, että direktiivin sallimaa poikkeusta käytetään laajasti hyväksi. Sitä ennen on kuitenkin varmistuttava komission valtiontukikannasta. Koska asia on yhteiskunnallisesti merkittävä, valiokunta ehdottaa kahta sitä koskevaa lausumaa.

Ensinnäkin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa välittömästi komission kanssa selvitystä niin sanottujen Mankala-yhtiöiden toteuttamien, ydinvoiman rakentamista ja käyttämistä koskevien voimalaitoshankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle direktiivissä tarkoitettuna pitkän aikavälin julkisena infrastruktuurihankkeena.”

Ja toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa lisäksi välittömästi komission kanssa selvitystä muiden rajattujen, yhteiskunnalle tärkeiden infrastruktuurihankkeiden rajaamiseksi korkovähennysrajoitusten ulkopuolelle.”

Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta. Näistä lausumista valiokunta oli yksimielinen.

18.25 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämän korkovähennysrajoituslainsäädännön lähetekeskustelussa esitin jo lukuisia huolia siitä, mihin tämä valmistelu on mennyt, ja en ole kovin yllättynyt siitä, että nämä vakavat huolet, jotka heikentävät tämän lain purevuutta ja tarkoitusta, eivät tulleet huomioiduiksi valiokunnan mietinnössä. Oikeastaan puhun nyt kaikesta siitä, minkä jaoston puheenjohtaja tässä juuri sivuutti.

Todellakin korkovähennysrajoitus tuli ensimmäistä kertaa lainsäädäntöön, kun se esitettiin eduskunnalle vuonna 2012 silloisen valtiovarainministeri Urpilaisen toimesta. Tarkoituksena oli puuttua korkokikkailuun, jolla vältettiin verojen maksamista ja johon olivat syöllistyneet muun muassa yksityiset terveyspalveluyritykset, jotka saivat paljon huomiota.

On hyvin ikävää, että äskeisellä kyselytunnilla tämä asia esitettiin ikään kuin se silloin esitetty laki olisi itsessään vääjäämättä jäänyt puutteelliseksi ja että nyt vain samoilla pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

rusteilla jatkettaisiin samoja menettelyitä, kun kuitenkin on ensiksi huomattava se, että se oli merkittävä parannus aggressiivisen verovälttelyn vastaisessa taistelussa, ja toisekseen se, että jo silloin vuonna 2012 eduskunta velvoitti valtiovarainministeriön seuraamaan lain kehitystarpeita ja ryhtymään tarvittaviin lainsäädäntötoimiin. Ja nyt kun ministeriö tämän eduskunnan lausuman velvoittamana tarkasteli voimassa olevan korkovähennyslainsäädännön toimivuutta ja tuli siihen tulokseen, että ennen kaikkea tätä lainsäädäntöä vakavimmin vaurioittava tasevapautusjärjestely tulisi poistaa laista, niin tällainen esitys sinne ehdotukseen tuli. Ikävä kyllä, siis tämän alkuperäisen lain tarkoituksen vastaisesti, elinkeinoelämän lobbaus onnistui ja tämä seikka palautettiin tänne lakiesitykseen, kuten muutama muukin aggressiivista verosuunnittelua helpottava tekijä.

Vakavimpana näistä kaikista siis on tämä tasevapautuksen palauttaminen. Nimittäin valtiovarainministeriön ensimmäisessä lakiluonnoksessahan jo todettiin, että sillä poikkeamalla ollaan pystytty hyödyntämään veropohjaa rapauttavaa verosuunnittelua — ja tämä saisi nyt valiokunnan enemmistön toimesta jatkua. Tästä tuoreimpana esimerkkinä on kansainvälinen konserni, joka harjoittaa Suomessa sähkönsiirtotoimintaa, eli Caruna, joka on Finnwatchin laskelmien mukaan hyötynyt 12 miljoonaa euroa tällaisen sisäisen korkokikkailun ja sen mahdollistaman tasevapautuksen ansiosta. 11 000 suomalaista allekirjoitti vetoomuksen siitä, että tasevapautus poistettaisiin, mutta heikoin perustein se päätettiin silti siellä pitää. Ei ole osoitettu, että suomalaiset yritykset kärsisivät sen enempää kuin ruotsalaiset, hollantilaiset ja italialaiset yritykset — maissa, joissa tasevapautuspoikkeusta ei ole käytössä — siitä, että tällainen alkuperäinen ministeriön lakiluonnoksessa oleva aggressiivisen verosuunnittelun estämiseksi tarkoitettu muutos toteutettaisiin. Nyt jos laki olisi tehty alkuperäisen esityksen mukaan, silloin suomalaiset yritykset olisivat hyvissä ajoin voineet omia rahoitusrakenteitaan muuttaa soveltuviksi, mutta me teemme nyt näköjään lakia suomalaisten yritysten rahoitusrakenteiden ehdoilla, eli tässä häntä heiluttaa koiraa.

Meillä on tässä seitsemän eri otsikkoa, joissa mielestämme tämä esitetty korkovähennysrajoitus ei palvele EU:n direktiivin tarkoitusta eli aggressiivisen verosuunnittelun ja veronkierron vastaista toimintaa, ja siksi esitämme pykälämuutosta ensimmäiseen lakiehdotukseen vastalauseemme mukaisesti, samoin kuin kolmea lausumaa.

18.30 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan, aika usein tässä salissa ja tämän salin ulkopuolella puhutaan ulkoparlamentaarisista voimista ja siitä, että lainsäädännön pitäisi pysyä tämän hallituksen valmistelemana ja tämän talon säätämänä. Usein viitataan muun muassa palkansaajajärjestöihin ja ay-liikkeeseen, siihen, että ne liian voimakkaasti käyttävät ulkoparlamentaarisia keinoja saadakseen mieleisiään lakiesityksiä. Nyt kun tässä ovat suuryritykset lobanneet kesken valmistelun niin, että hallituksen alkuperäinen esitys on keskeiseltä osaltaan muuttunut, niin ei ole löytynyt kovinkaan paljon niitä tahoja, jotka ovat moittineet ulkoparlamentaarisia voimia eduskunnan lainsäädäntövaltaan puuttumisesta. [Timo Harakka: Hyvin sanottu!]

Se on suorastaan kummallista, niin kuin edustaja Harakka tuossa hyvässä puheenvuorossaan totesi, että näin on päässyt käymään ja ilman mitään suurempaa huomiota. Sen vuoksi minun on erittäin helppoa, koska olemme laajasti mukana tässä vastalauseessa, kannattaa näitä edustaja Harakan tekemiä pykälämuutosehdotuksia sekä myöskin lausumia, vaikka ne tulevatkin sitten vasta kakkoskäsittelyssä virallisesti päätettäväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

18.31 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Myös minä ilolla kannatan edustaja Harakan tekemiä ehdotuksia.

18.31 **Timo Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Jaosto kuuli hyvin laajasti asiantuntijoita korokovähennyksen rajoituksen osalta ja tasevapaudesta, ja saimme hyvin laajan selonteon siitä, minkälaisessa kilpailutilanteessa Suomi on suhteessa muihin Pohjoismaihin ja muihin, kilpaileviin teollisuusmaihin. Ainakin itse henkilökohtaisesti tulin vakuuttuneeksi siitä, että tämä nyt käsitellyssä oleva laki näillä muutoksilla, joita tässä edellytetään, ei ole sen anteliaampi kuin esimerkiksi Ruotsissa tai Saksassa, vaikka vertailu on erittäin vaikeata, koska joka maassa tätä asiaa tarkastellaan hiukan eri tavalla. Eli voin rauhoittaa, että tällä lainsäädännöllä ei välttämättä mitään kovin suurta tulvaa tule olemaan uusien yritysten osalta Suomeen. Ja kun meidän kuitenkin pitäisi luoda edellytyksiä, joilla varmistamme suomalaisten yritysten toimintaedellytykset, niin tämä käsittelyn pohjana oleva laki palvelee tässä hyvin tätä asiaa. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä myönnän vastauspuheenvuoron nyt, kun on vain yksi varsinainen pyydetty puheenvuoro. Pääsääntöisesti ei näin, mutta tällä kertaa, edustaja Harakka, teillä vastauspuheenvuoro.

18.33 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kunnioitettu valiokunnan puheenjohtaja Kalli esitti tässä näkemyksen, johon, harvinaista kyllä, on vaikea yhtyä. Kyseessä ei ole lähtökohtaisesti laki, jonka tarkoitus olisi nimenomaan huolehtia suomalaisten yritysten kansainvälisestä kilpailukykyä vaan, kuten direktiivin nimikin sanoo, veronkierron estämisestä ja myös aggressiivisen verosuunnittelun estämisestä. Tavoitteenahan on silloin se, että kun yhdessä kansainvälisesti näistä pelisäännöistä sovietaan, niin yhdenkään maan kansallinen kilpailukyky ei siitä toisiin nähden heikkene. Tämä on se periaate. Jos me ryhdymme kaikki varjelemaan omaa kilpailukykyämme ja poimimaan rusinoita pullasta, niin silloin tätä yhteistä aggressiivisen verosuunnittelun vastaista työtä ei tule tehdyksi. 60 yritystä on saanut korkovähennysrajoituksen, joka ei olisi muuten soveltunut tämän poikkeuksen ansiosta, joka siis olisi pitänyt poistaa laista sen tähden, että sen lain tarkoitus ei tule näin täyttymään.

18.34 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Kyllä tuo sosiaalidemokraattisen valtiovarainministeri Jutta Urpilaisen antama esitys tasevertailua koskevalta osaltaan vastasi hengeltään sitä, mitä nykyisen hallituksen esitys vastaa. Se on eri asia sitten, jos valmisteluvaiheissa on ollut joitain toisenlaisia versioita, mutta hallituksen esitys ja tuo Urpilaisen aikanaan antama esitys hyväksyvät tasevertailusäännöksen. Me jouduimme tässä hallituksen esityksessä korjaamaan, ystävällisesti sanoen, teknisen kömmähdyksen, ja se oli välttämätöntä, että tämä säännös yleensä voisi tulla sovellettavaksi. Mutta muuten sanoisin, että joku voisi ajatella, että tuossa edustaja Harakan puheenvuorossa oli hiukan sellaista oman pesän likaamisen makua, kun ajattelee asiaa suhteessa ministeri Urpilaisen esitykseen.

18.35 **Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Jaoston puheenjohtaja käytti tässä nyt kyllä mielestäni varsin sopimatonta kieltä jo toistamiseen julkisuudessa, ja kukin sitten vastatsoon omasta tyylistään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Kyllä kai jokainen ymmärtää sen, että jos tehdään uraauurtavaa lainsäädäntöä — ensimmäistä kertaa tehtiin tällainen korkovähennysrajoitus — niin siinä ollaan mieluummin yli-varovaisia. Mutta eduskunta edellytti, että seurataan, miten tämä lainsäädäntö puree, ja korjataan tarvittaessa virheet, ja juuri näin ministeriö oli tehnyt. Eli tämä laki ei nyt noudata sitä tahtoa, jonka eduskunta esitti, jolloin minusta on kyllä varsin epämiellyttävää se, että tämä valtiovarainministeri Urpilaisen tärkeä valtionaistyö tällä tavalla sotketaan lokaan ja sen taakse piiloudutaan silloin, kun hallitus haluaa suuryritysten pillin mukaan tanssia.

18.36 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Haluan todeta vielä sen, että jos joku yritys harjoittaa verotuksen kiertämistä, niin sitä varten meillä on olemassa Verohallinto, joka voi tehdä verotarkastuksia ja yleensä tekeekin suurissa yrityksissä viiden vuoden välein, ja meillä on laaja veronkiertämissäännöstö, on verotusmenettelylain 28 §, joka on yleinen veronkiertämissäännös, ja verotusmenettelylain 31 §, joka koskee siirtohinnoittelua — sitä voi soveltaa muun muassa silloin, jos katsotaan, että joku korkotaso, jota on käytetty, ei ole markkinaehtoinen. Minun käsitykseni mukaan Verohallinto Suomessa toimii erittäin mallikelpoisesti ja varmasti karsii tällaiset väärät veronkiertämispyrkimykset.

18.37 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tässä jaoston puheenjohtaja nyt liioitteli tämän yleisen veronkiertopykälän soveltuvuutta. Jos veronkiertopykälä soveltuisi kaikkiin mahdollisiin aggressiivisen verosuunnittelun tilanteisiin, niin silloinhan muita pykälä ei edes tarvittaisi. Tässä on monelta osin vedottu siihen, että tämä veronkiertopykälä sinänsä ja samoin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut olisivat tässä ikään kuin toimineet niin, että aggressiivinen verosuunnittelu tasevapautusta hyödyntäen lopullisesti vaikeutuisi. Mutta tuoreessa Defensor Legisin artikkelissa numerossa 4/2018 käytiin tapauksia läpi ja todettiin, että nämä olivat vain yksittäistapauksia ja aggressiivinen verosuunnittelu tasevapautusta hyödyntämällä on edelleen mahdollista tasevapautuksen vuoksi niin rahastorakenteissa kuin muissa omistusrakenteissa. Tämä on siis tarkoituksella jätetty voimaan niin, että jatkossakin kymmeniä miljoonia euroja verotuottoja Suomi menettää.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.